

MONETĀRAIS BILETENS

1•2002

Janvārī saglabājās augsts naudas piedāvājums, bet notika būtiskas strukturālas tā pārmaiņas salīdzinājumā ar decembra nogali. Turpināja palielināties banku piesaistīto noguldījumu un izsniegto kredītu atlikums. Sarūkot no banku sektora nopirktās ārvalstu valūtas apjomam un turpinoties valūtas mijmaiņas darījumu atmaksai, Latvijas Bankas tīrie ārējie aktīvi samazinājās par 1.1%, tomēr emitētās nacionālās valūtas segums sasniedza 117.9%. Kredītiestāžu aktīvi un kapitāla un rezervju apjoms auga straujāk nekā decembrī.

Patēriņa cenu indekss janvārī salīdzinājumā ar decembri palielinājās par 0.9%, bet gada inflācija sasniedza 3.5% un pamatinflācija – 3.6%. Tāpat kā iepriekšējos mēnešos, inflāciju visvairāk ietekmēja uztura produktu cenu pieaugums (kartupeļu, dārzeņu un augļu cenas palielinājās attiecīgi par 32.1%, 19.5% un 6.6%). Patēriņa cenu līmeni paaugstināja arī siltumenerģijas, kā arī ūdens piegādes un kanalizācijas tarifu kāpums, bet pazemināja apģērba un apavu cenu kritums.

Plašā nauda M2X janvārī palielinājās par 0.4% (līdz 1 548.3 milj. latu), gada pieauguma tempam sasniedzot 23.0%. To nodrošināja janvārim neierasti straujš iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumu atlikuma kāpums (par 26.8 milj. latu jeb 2.5%) sakarā ar būtisku termiņnoguldījumu atlikuma pieaugumu (par 23.9 milj. latu). Iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumu atlikuma gada kāpums (28.3%) bija lielākais pēdējo piecu mēnešu laikā. Aptuveni vienādā apjomā pieauga latos un ārvalstu valūtā piesaistīto noguldījumu atlikums. Savukārt apgrozībā esošās skaidrās naudas (bez atlikumiem banku kasēs) apjoms sezonālu faktoru ietekmē saruka (par 20.0 milj. latu jeb 4.1%; līdz 2001. gada novembra līmenim).

Sakarā ar to, ka banku sektora ārzemju pasīvi pieauga straujāk nekā ārzemju aktīvi un centrālās bankas tīrie ārējie aktīvi saruka, banku sistēmas tīrie ārējie aktīvi janvārī samazinājās par 25.0 milj. latu. Iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu atlikums palielinājās par 12.3 milj. latu jeb 0.9%. Šo kredītu atlikums salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieauga par 47.0% (decembrī – par 49.8%) sakarā ar ilgtermiņa kredītu atlikuma palielināšanos. Latos izsniegto kredītu atlikums auga mazliet vairāk nekā ārvalstu valūtā izsniegto kredītu atlikums.

Valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālais pārpalikums 2002. gada janvārī bija 5.0 milj. latu (2001. gada janvārī – 9.1 milj. latu). Iedzīvotāju ienākuma nodokļa un pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi bija attiecīgi par 17.7% un 11.7% lielāki nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā, bet akcīzes nodokļa ieņēmumi samazinājās par 3.7%. Sociālās apdrošināšanas budžeta deficīts 2002. gada janvārī bija 9.9 milj. latu (par 5.5 milj. latu lielāks nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā). To galvenokārt noteica straujš izdevumu pieaugums (par 11.3%).

Valsts parāds samazinājās par 6.3 milj. latu un janvāra beigās bija 706.4 milj. latu. Tā kā valsts vērtspapīru emisijas netika veiktas un turpinājās agrāk emitēto valsts vērtspapīru dzēšana, to apjoms apgrozībā samazinājās par 4.1 milj. latu un janvāra beigās bija 253.7 milj. latu (t.sk. 56.0% – 5 gadu obligācijas un 27.9% – 3 gadu obligācijas).

Latos izsniegto īstermiņa un ilgtermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme mazliet pieauga (attiecīgi līdz 10.4% un 10.1%). Savukārt šādu OECD valstu valūtās izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme sasniedza attiecīgi 8.4% un 7.0%. Samazinājās Latvijas banku piesaistīto noguldījumu vidējās svērtās procentu likmes, visvairāk (par 1.0 procentu punktu) sarūkot OECD valstu valūtās piesaistīto noguldījumu vidējai svērtajai procentu likmei.

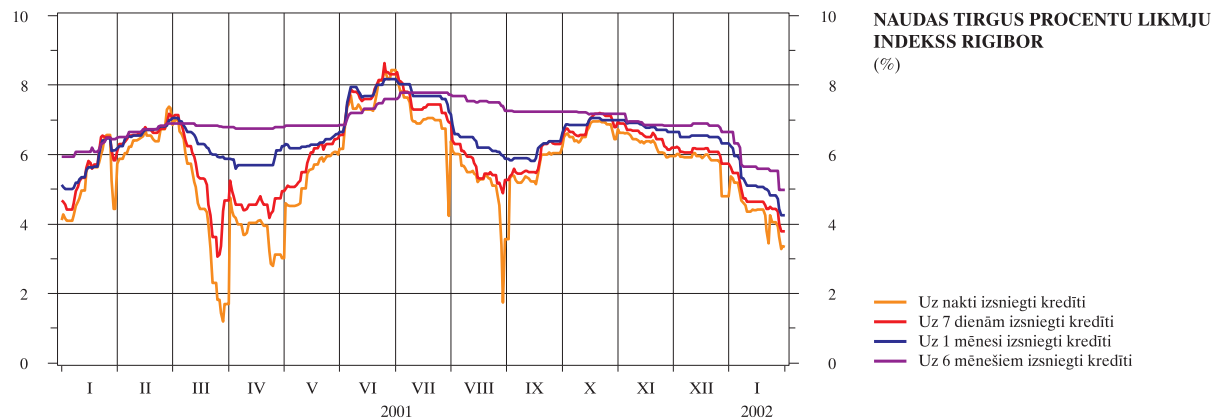
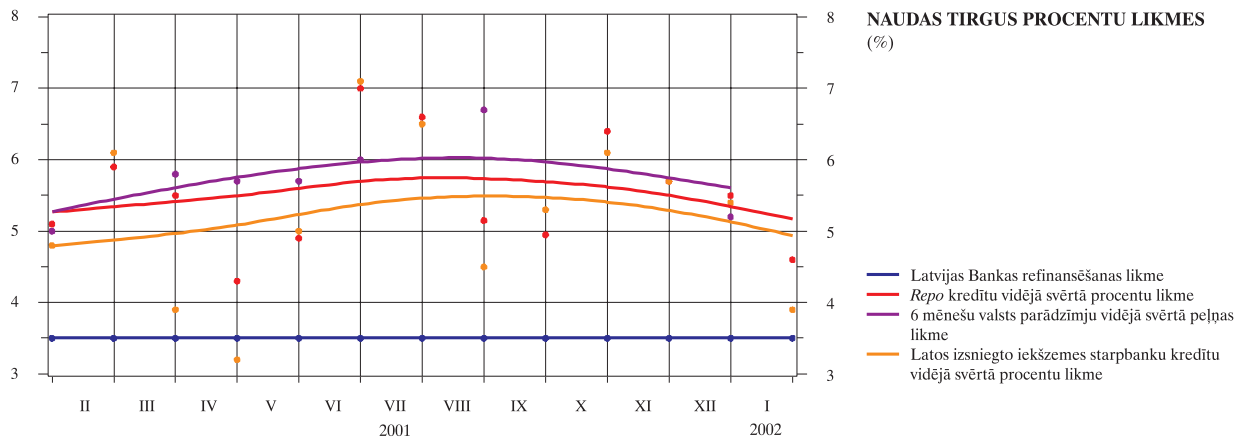
Lai gan pasaules tautsaimniecības stagnācija turpinājās, ASV Federālo rezervju sistēma, 30. janvārī lemjot nemainīt bāzes procentu likmi, norādīja, ka arvien pamanāmākas kļūst pazīmes, kas liecina par vājākām samazinājuma tendencēm pieprasījuma jomā un par ekonomiskās aktivitātes pieauguma sākumu. Lai gan janvāra sākumā eiro kurss auga sakarā ar veiksmīgo eiro ieviešanu skaidrās naudas norēķinos, drīz atsākās eiro kursa kritums attiecībā pret ASV dolāru. Atbilstoši pasaules nozīmīgāko valūtu savstarpējo kursu dinamikai Latvijas Bankas noteiktais ASV dolāra kurss attiecībā pret latu janvārī pieauga (par 0.9%), eiro un Lielbritānijas sterliņu mārciņas kurss samazinājās (attiecīgi par 0.8% un 1.5%), bet Japānas jenas kurss nemainījās.

Naudas bāze palielinājās par 20.0 milj. latu. Valdības noguldījuma atlikums Latvijas Bankā saruka par 19.0 milj. latu, bet Latvijas Bankas īpašumā esošo valsts vērtspapīru portfelis pieauga par 11.0 milj. latu. Banku termiņnoguldījumu atlikums Latvijas Bankā samazinājās par 8.0 milj. latu. Bankām izsniegto Latvijas Bankas kredītu atlikuma un Latvijas Bankas tīro ārējo aktīvu kritumam (attiecīgi par 7.0 milj. latu un 8.3 milj. latu) bija samazinoša ietekme uz naudas piedāvājumu.

Janvārī strauji pazeminājās starpbanku kredītu procentu likmes. To veicināja gan banku sektora likviditātes uzlabošanās sakarā ar rezervju normas samazinājumu, gan valdības noguldījumu pārplūde no Latvijas Bankas uz banku sektoru. Labvēlīgās likviditātes situācijas iespaidā bankas neizmantoja lombarda kredītus. Arī Latvijas Bankas

izsniegto *repo* kredītu apjoms (63.4 milj. latu) bija 2.7 reizes mazāks nekā decembrī. Janvārī netika veikti valūtas mijmaiņas darījumi un to atlikums saruka par 10.5 milj. latu.

Iekšzemes starpbanku tirgū latos izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme samazinājās līdz 3.9% un OECD valstu valūtās izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme – līdz 2.5%. RIGIBOR uz nakti izsniegtajiem kredītiem saruka no 4.8% mēneša sākumā līdz 3.4% mēneša beigās. RIGIBOR strauji samazinājās arī ilgāka termiņa kredītiem, piemēram, kredītiem ar 12 mēnešu termiņu (attiecīgi no 6.9% līdz 5.3%).

Bezdarba līmenis janvārī gan sezonālu faktoru ietekmē, gan sakarā ar atsevišķu uzņēmumu slēgšanu pēc to atzišanas par maksātnespējīgiem nedaudz palielinājās (līdz 7.9%). Nodarbinātības valsts dienestā reģistrēto bezdarbnieku skaits bija par 0.1% mazāks nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā.

Tā kā Krievijas noteiktie no šīs valsts veikto dzelzceļa pārvadājumu tarifi joprojām bija Latvijai neizdevīgi, dzelzceļa pārvadājumu apjoms janvārī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu samazinājās par 12.7%. Būvnieciski augot pa cauruļvadiem transportētās naftas apjomam, atsākās straujš kravu apgrozības kāpums Latvijas ostās (8.2%).

	2001	2002
	XII	I
Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indeksa pārmaiņas (salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)	1.6	*
Patēriņa cenu indeksa pārmaiņas		
Mēneša (%)	0.4	0.9
Gada (%)	3.2	3.5
Patēriņa cenu gada pamatinflācija (%)	3.3	3.6
Reģistrēto bezdarbnieku skaits perioda beigās	91 642	93 881
Bezdarba līmenis (% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita)	7.7	7.9
Valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālā bilance (milj. latu)	-87.2	5.0
Ārējā tirdzniecība (milj. latu)		
Eksports	91.7	*
Imports	190.8	*
Bilance	-99.1	*

MAKROEKONOMISKIE RĀDĪTĀJI

* Datu vēl nav.

Avots: LR Centrālās statistikas pārvaldes dati.

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI
(perioda beigās; milj. latu)
(perioda beigās; milj. ASV dolāru)*

	2001	2002
	XII	I
Banku sistēma		
M2X	1 541.4	1 548.3
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs)	485.2	465.2
Iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumi	1 056.3	1 083.1
Pieprasījuma noguldījumi	622.1	625.1
Termiņnoguldījumi	434.1	458.0
M2D	1 065.9	1 058.4
Tīrie ārējie aktīvi	517.9	492.9
Tīrie iekšējie aktīvi	1 023.6	1 055.4
Kredīti iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām	1 354.7	1 367.0
Īstermiņa kredīti	274.7	274.6
Ilgtermiņa kredīti	1 080.0	1 092.4
Kredīts valdībai (neto)	79.1	78.4
Latvijas Banka		
M0	617.1	637.1
Skaidrā nauda apgrozībā	556.0	525.4
Noguldījumi Latvijas Bankā latos	61.0	111.7
Tīrie ārējie aktīvi	759.2	750.9
Tīrie iekšējie aktīvi	-142.1	-113.8
Kredīti	-57.4	-35.8
Bankām	18.8	11.8
Valdībai (neto)	-76.3	-47.5
Pārējie aktīvi (neto)	-84.7	-78.0
Ārējās rezerves*	1 218.40	1 209.75
Zelts	69.66	70.46
Speciālās aizņēmuma tiesības	0.08	0.32
Rezerves pozīcija Starptautiskajā Valūtas fondā	0.07	0.07
Ārvalstu konvertējamās valūtas	1 148.59	1 138.90

**PROCENTU LIKMES UN LATVIJAS
BANKAS NOTEIKTIE ĀRVALSTU VALŪTU
KURSI**

	2001	2002
	XII	I
Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme	5.4	3.9
Iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu procentu likmes		
Īstermiņa kredīti (izsniegti latos)	9.9	10.4
Īstermiņa kredīti (izsniegti OECD valstu valūtās)	7.1	8.4
Ilgtermiņa kredīti (izsniegti latos)	9.8	10.1
Ilgtermiņa kredīti (izsniegti OECD valstu valūtās)	5.6	7.0
No iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām piesaistīto noguldījumu procentu likmes		
Pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	0.7	1.1
Pieprasījuma noguldījumi (veikti OECD valstu valūtās)	0.6	0.7
Īstermiņa noguldījumi (veikti latos)	5.7	4.4
Īstermiņa noguldījumi (veikti OECD valstu valūtās)	3.0	2.0
Ilgtermiņa noguldījumi (veikti latos)	6.8	6.9
Ilgtermiņa noguldījumi (veikti OECD valstu valūtās)	4.8	3.8
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	3.5	3.5
Ārvalstu valūtu kursi (perioda beigās)		
Ls pret USD	0.6380	0.6440
Ls pret DEM	0.2868	0.2845
Ls pret GBP	0.9240	0.9100
Ls pret FRF	0.0855	0.0848
Ls pret 100 JPY	0.4850	0.4850
Ls pret EUR	0.5609	0.5565

Ražotāju cenu indekss rūpniecībā janvārī salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi palielinājās par 0.6%, bet salīdzinājumā ar 2001. gada janvāri – par 2.3%.

Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes apkopotie dati par rūpniecības un tirdzniecības attīstību 2001. gada decembrī liecināja par šo nozaru izaugsmes tempa palēnināšanos. Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indekss palielinājās par 1.6% (t.sk. apstrādes rūpniecībā samazinājās par 3.1%, bet elektroenerģijas, gāzes un ūdens apgādes nozarē pieauga par 20.1%). Palielinoties strādājošo pirkjspējai, mazumtirdzniecības apgrozījums salīdzinājumā ar 2000. gada decembra augsto līmeni pieauga par 2.4%.

	2001	2002
	XII	I
Banku rezerves	153.3	180.5
Nacionālā valūta banku kasēs	70.8	60.2
Noguldījumi Latvijas Bankā	82.4	120.3
Ārzemju aktīvi	1 449.3	1 499.2
Ārvalstu valūta banku kasēs	50.7	38.2
Prasības pret ārvalstu bankām	884.6	894.7
Prasības pret ārvalstu nebankām	501.2	549.6
Pārējie aktīvi	12.8	16.7
Prasības pret centrālo valdību (neto)	138.7	111.6
Prasības pret pašvaldībām (neto)	16.6	14.5
Prasības pret valsts uzņēmumiem	81.2	79.6
Prasības pret privātuzņēmumiem	1 050.7	1 057.4
Prasības pret privātpersonām	240.5	247.8
Neklasificētie aktīvi	263.4	255.3
Pamatlīdzekļi	117.7	107.4
Nauda ceļā	7.8	2.7
Pārējie aktīvi	33.9	47.6
Prasības pret iekšzemes kredītiestādēm (t.sk. ieguldījumi)	104.0	97.6
AKTĪVI PAVISAM	3 393.6	3 445.9
<i>Papildpostenis: aktīvi pārvaldīšanā</i>	209.1	355.7
Pieprasījuma noguldījumi	357.2	354.8
Valsts uzņēmumu	44.4	42.5
Privātuzņēmumu	161.7	165.1
Privātpersonu	151.2	147.2
Terminnoguldījumi	223.4	238.3
Valsts uzņēmumu	27.9	36.7
Privātuzņēmumu	61.6	61.9
Privātpersonu	133.8	139.7
Rezidentu noguldījumi ārvalstu valūtā	475.6	490.0
Valsts uzņēmumu	13.7	15.7
Privātuzņēmumu	172.0	179.2
Privātpersonu	289.9	295.1
Tranzītfondi	21.3	21.5
Ārzemju pasīvi	1 690.6	1 757.2
Saistības pret ārvalstu bankām	420.2	401.5
Saistības pret ārvalstu nebankām	1 208.0	1 280.9
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	62.4	74.7
Saistības pret Latvijas Banku	18.8	11.8
Parāda vērtspapīri	24.3	9.5
Kapitāls un rezerves	308.9	315.5
Rezidentu	127.0	137.2
Nerezidentu	181.9	178.3
Uzkrājumi parādiem un saistībām	56.7	57.4
Neklasificētie pasīvi	216.7	189.9
Nauda ceļā	83.8	63.2
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	33.0	35.8
Saistības pret iekšzemes kredītiestādēm	99.9	90.9
PASĪVI PAVISAM	3 393.6	3 445.9
<i>Papildpostenis: pasīvi pārvaldīšanā</i>	209.1	355.7

KREDĪTIESTĀŽU KOPSAVILKUMA BILANCE

(perioda beigās; milj. latu)

© Latvijas Banka, 2002

Pārpublicējot obligāta avota norāde.
Reģistrācijas apliecība Nr. 1718

Latvijas Banka
K. Valdemāra ielā 2a, Rīgā, LV-1050
Tālrunis: 702 2300 Fakss: 702 2420
<http://www.bank.lv>

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas monetāro rādītāju, kā arī starptautisko rezervju raksturlielumu publicēšanas datumi atrodami Starptautiskā Valūtas fonda Datu izplatīšanas standartu biļetena padomes interneta lapā (<http://dsbb.imf.org>). Šie dati visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas interneta lapā (http://www.bank.lv/FinancialData/Latvian/index_LB.html).